

GRACE BIBLE TRAINING CENTRE (GBTC)
SHULE YA HUDUMA
KENYA, TANZANIA

SOMO: MBINU ZA KUJIFUNZA BIBLIA

SOMO LA 2: MWONGOZO WA KUIELEWA BIBLIA

MWALIMU WA KOZI: ASKOFU EKONG

Zaburi 119:130 *"Kufafanuliwa kwa Maneno yako kwatia nuru; inatoa ufahamu kwa rahisi".*

Kuna sheria ambazo ni muhimu kwa ajili ya utafiti na uelewa mzuri wa Biblia. Yafuatayo ni muhimu zaidi kupitisha.

2.1 Matumizi ya Mukdadha

Mukdadha wa sehemu ya maandiko unajumuisha yote yanayoizunguka. Mistari, aya, na sura kabla na baada ya kifungu hutengeneza mukdadha wake wa karibu. Mukdadha uliopanuliwa unajumuisha sehemu hiyo ya Maandiko isiyohusiana sana na kifungu na inaweza kujumuisha aya, sura, au hata kitabu kizima cha Maandiko.

Matumizi ya mukdadha kutafsiri Maandiko yatasaidia kuandaa masomo na mahubiri ambayo ni ya kweli kwa ukweli wa Biblia.

Makosa katika mafundisho na utendaji yanafanywa wakati mstari mmoja wa Maandiko unatolewa nje ya mukdadha na kupewa maana isiyo sahihi. Kinachojulikana kama "maandiko ya ushahidi" mara nyingi ni vifungu ya Maandiko yaliyotolewa nje ya mpangilio na kutumika "kuthibitisha" kitu ambacho mtu anataka kuamini.

Biblia inaonya kwamba watu wajinga na wasio na msimamo wanaweza kutoa maelezo ya uwongo ya Maandiko (2 Petro 3:16) na kuwatia moyo wale wanaohudumu kutafuta kibali cha Mungu kwa kufundisha kwa usahihi ujumbe wa kweli ya Mungu (2 Timotheo 2:15).

2.1.1 Mukdadha Umeonyeshwa

Kama vile uzi mmoja hauonyeshi muundo wote wa kitambaa, vivyo hivyo mstari mmoja wa Maandiko hautoi maana yote ya ukweli. Hata hivyo, kama vile kudarizi katika kitambaa, muundo kamili wa ukweli huonekana wakati nyuzi zote za Maandiko zimeunganishwa vizuri.

Mtu anapotumia mukdadha, Biblia ndiyo mfasiri bora zaidi wa kweli zake zenyewe. Hii ni

kwa kawaida huitwa "mfano wa imani."

Hebu tuone jinsi mukdadha unavyoweza kutumiwa kufasiri Maandiko.

Soma Mfano wa Magugu katika Mathayo 13:24–30. Ona kwamba umati ulipoondoka, Yesu alieleza mfano huo kwa wanafunzi wake. Sasa soma mukdadha (Mathayo 13:36–

43) kwa tafsiri ya Yesu ya mfano huo. Mafumbo mengi yanajieleza yenyewe ukizingatia kwa makini muktadha.

Simulizi la kina la ziara ya Yesu Yerusalemu kwa ajili ya Sikukuu ya Vibanda yatolewa Yohana 7:10-39. Siku ya mwisho ya sikukuu Yesu alisimama, akalia kwa sauti kuu, 'Yeyote aniaminiye mimi, kama Maandiko Matakatifu yasemavyo, vijito vya maji yaliyo hai vitatiririka kutoka ndani yake'" (*mstari 38*). Maneno haya yamefafanuliwa katika muktadha na Yohana, the mwandishi aliyepuliziwa: "Kwa hili alimaanisha Roho, ambaye wale waliomwamini watampokea baadaye. Hadi wakati huo Roho alikuwa hajatolewa, kwa kuwa Yesu alikuwa bado hajatukuzwa" (*mstari 39*). Maelezo yanayotolewa na muktadha ndiyo tafsiri sahihi kwa sababu mwandishi anaeleza hili moja kwa moja katika Maandiko.

2.1.2 Maneno Yanayofafanuliwa kwa Muktadha

Muktadha unaweza kusaidia katika kupata maana ya maneno. Ni lazima tuwe waangalifu kuruhusu muktadha wa neno kuamua maana na umuhimu wake kwa sababu muktadha wa neno huweka mipaka ya maana yake na huzuia kufasiriwa kwa maana zaidi ya moja.

Andiko la Marko 12:18 laeleza hivi kuhusu imani ya Masadukayo: "*Ndipo Masadukayo, wasemao hakuna ufufuo, wakamwendea na swali.*" Huu ndio ulikuwa msingi wa swali lao kwa Yesu Kristo kama inavyoonyeshwa katika Marko 12:19-23. Andiko la Matendo 23:8 linakuza habari hiyo na linatia ndani maelezo kuhusu imani za Mafarisayo.

2.2 Matumizi ya Kuweka

Maandiko yanaeleweka vyema ikiwa unajua mpangilio wa maandishi au hotuba. Takriban kila neno ambalo Yesu alitoa lilikuwa jibu kwa hali. Mafundisho yake juu ya kuzaliwa upya yalikuwa jibu kwa hitaji la ndani la mtu wa kidini (*Yohana 3:1-21*). Mahojiano au mazungumzo yake kuhusu "*Maji ya Uzima*" yalitolewa na kisima kwa mwanamke mwenye kiu ya kiroho (*Yohana 4:1-30*). Wanafunzi waliporudi kutoka kijiji cha Wasamaria, Yesu alichochewa kuwaelekeza kuhusu chakula na mapenzi ya Mungu (*Yoh. 4:31-35*) na hitaji la watenda kazi katika mavuno (*Yoh. 4:36-38*). Katika kila tukio mpangilio ni muhimu kwa uelewa kamili wa mafundisho.

Mafundisho ya Yesu juu ya vitu vilivyopotea (kondoo, sarafu, mwana) katika Luka 15:4-32 yanaweza kueleweka vyema unapojua mazingira ambayo yalichochea hadithi Zake. Luka alianzisha fundisho hili kwa kusema, "Basi watoza ushuru na 'wenye dhambi' wote walikuwa wakikusanyika kumsikiliza. Lakini Mafarisayo na walimu wa sheria wakanung'unika, 'Mtu huyu huwakaribisha wenye dhambi na hula pamoja nao.' Ndipo Yesu akawaambia mfano huu" (*Luka 15:1-3*).

Mtazamo wa mchungaji, mwanamke, na baba kuelekea vitu vilivyopotea ni tofauti kabisa na mtazamo wa Mafarisayo na walimu wa Sheria. Hata hivyo, hasira ya mwana mkubwa kuelekea ndugu yake aliyesamehewa ni kielelezo kamili cha mtazamo wa Mafarisayo kuelekea wenye dhambi ambao Yesu aliwasamehe.

2.3 Matumizi ya Lugha Halisi na Tamathali

2.3.1 Lugha Halisi

Maana halisi ya lugha ni njia ya kawaida au ya kawaida inayotumiwa. Inafuata maana ya kawaida ya maneno. Katika Maandiko, hii ina maana kwamba maneno yana maana za kawaida.

Biblia haijaandikwa kwa siri. Roho Mtakatifu mara nyingi hutoa maana iliyoboreshwa kwa lugha, lakini hii haimaanishi kwamba maana ya msingi ya maneno imebadilishwa.

Katika Marko 8:27, tunaambiwa kwamba Yesu na wanafunzi wake walikwenda katika vijiji karibu na Kaisaria Filipi; ina maana kwamba kulikuwa na vijiji katika eneo hilo na kwamba waliwatembelea. Hii ndiyo maana halisi ya Maandiko. Inamaanisha kile inachosema wazi.

Hakuna sababu ya kutilia shaka kwamba Edeni, Adamu na Hawa, Nuhu, Yona, taifa la Israeli, kanisa, au Yerusalemu Mpya ni watu halisi, mahali, na kadhalika.

Lugha halisi ya Maandiko si ngumu kuelewa.

Kwa ujumla, Biblia inaweza kuchukuliwa kwa maana halisi kumaanisha kile inachosema kwa njia ya kawaida ambayo kwa kawaida lugha hueleweka. Mungu aliifunua kwa mwanadamu ili iwe chanzo cha habari kwake, sio kuficha ukweli kutoka kwake. Ni pale tu ambapo lugha inayotumika ni dhahiri si halisi ndipo mtu atafute maana ya kitamathali.

2.3.2 Lugha ya Kielezi

Lugha pia inaweza kutumika kwa njia ya kitamathali. Kielezi maana yake ni usemi wa kitu kimoja kumaanisha kitu kingine. Lugha ya kitamathali hutumika kueleza jambo kwa kusawiri kitu ambacho kinaweza kulinganishwa nacho. Inatoa picha kwa akili zinazoonyesha mawazo mengine. Haya ni matumizi sahihi kabisa ya lugha na yanaonyeshwa katika Yohana 7:38. Katika mstari huu Yesu anasema, “Yeye aniaminiye mimi, kama maandiko yalivyonena, mito ya maji yaliyo hai itatoka moyoni mwake. Hii ni picha iliyochorwa na Yesu Kristo ya mtu mwenye vijito vya maji vinavyomiminika kutoka moyoni mwake. Yohana alitoa maana ya hili katika Yohana 7:39 ya kazi ambayo Roho Mtakatifu atafanya ndani ya mtu anayemwamini Yesu Kristo.

Katika Biblia, Mungu anaonyeshwa kama mwamba, ngome, na ngao. Israeli inarejelewa kuwa shamba la mizabibu, mtu mwema kama mti unaositawi kando ya mto, na ibilisi kama simba angurumaye anayeenda kukamata mawindo yake.

Lugha ya kitamathali ni ya kawaida katika tamaduni zote kama njia ya mawasiliano ambayo huongeza uelewaji.

Biblia hutumia mifano ya mafundisho yayo kutokana na maisha ya kila siku nyumbani na mashambani. Hii inafanya uwezekano wa kuhusisha Neno na maslahi ya kawaida ya binadamu. Hivyo kweli ya Biblia hugusa akilini na inaweza kukumbukwa kwa urahisi.

2.3.3 Lugha halisi dhidi ya Lugha ya Kielezi - Yohana 3:1-8; 6:48-59

Takwimu za usemi zimetawanyika kote katika Biblia na si rahisi kila mara kutambua na kuelewa. Mtu anawezaje kujua kama kifungu ni cha kitamathali au halisi?

Hapa kuna kanuni rahisi: Maandiko lazima yachukuliwe kihalisi kila inapowezekana; ni ya kitamathali tu ikiwa haiwezi kukubalika kuwa halisi. Mukadha na akili ya kawaida itasaidia kuamua ikiwa kifungu fulani ni halisi au cha mfano. Hata lugha ya kitamathali huwasilisha ukweli halisi.

Ili kuelewa lugha ya kitamathali tunapaswa kuchunguza jinsi inavyotumiwa katika Maandiko na tunahitaji kujifunza kwa makini usuli wa Agano la Kale na Agano Jipya. Ni kwa njia hii tu tunaweza kuelewa tamathali za usemi zinazotumiwa.

Mojawapo ya tamathali za usemi za kawaida ni tashibiha. Mifanano huonyeshwa kwa ulinganisho wa vitu au mawazo mawili tofauti ambapo kitu husemwa kuwa "kama" au "kama" kitu. Tazama Zaburi 103:13-16 na Mithali 26:14 kwa mifano.

Nikodemo alishangaa Yesu aliposema kwamba lazima mtu azaliwe tena ili kuona ufalme wa Mungu (*Yohana 3:1-8*). Jibu lake lilikuwa, "'Mtu anawezaje kuzaliwa akiwa mzee? . . . Hakika hawezi kuingia tumboni mwa mama yake mara ya pili ili kuzaliwa!'" (*aya ya 4*). Yesu alikuwa akitumia lugha ya kitamathali, lakini Nikodemo alikuwa akimchukulia kihalisi.

Jambo kama hilo lilifanyika kwa mwanamke Msamaria: alifikiri Yesu ndiye akimaanisha maji kutoka kwenye kisima cha Yakobo alipozungumza kuhusu maji ya uzima (*Yoh 4:7-15*).

Wakati fulani watu huleta matatizo kwa kuchukua maneno ya kitamathali kihalisi. Yesu alipoutaja mwili wake kama mkate, umati ulibishana (*Yohana 6:48-52*). Waliuliza, "'Mtu huyu awezaje kutupa mwili wake tuule?'" (*mstari 52*). Kisha Yesu akataja mwili wake kuwa chakula na damu yake kama kinywaji. Kwa hili, wengi wa wanafunzi Wake waliacha kumfuata kwa sababu usemi huo ulikuwa mgumu kuelewa (*Yohana 6:60-66*).

Akili ya kawaida ingekuambia (hata kama mukadha haukufanya hivyo) kwamba Yesu hangewalisha kihalisi mwili Wake na kuwapa damu yake wainywe. Petro alielewa hili. Wakati umati ulipoenda alionyesha imani yake kwamba maneno ya Yesu yalitoa uzima wa milele (*Yohana 6:66-69*). Hata leo kati ya baadhi ya waumini kuna kutoelewana juu ya jambo hili. Wengine husema kwamba mkate na divai ya Komunyo huwa kihalisi damu na mwili wa Bwana Yesu.

Ukweli ni kwamba Yesu alikuwa anazungumza kwa njia ya mfano, akitufundisha kwamba kupitia mateso ambayo angevumilia katika mwili wake na kumwaga damu yake Msalabani, maisha ya kiroho yangetolewa kwa wanadamu.

2.3.4 Lugha ya Mwanadamu Ina Mipaka

Kila sarafu ina pande mbili. Kwa upande mmoja, Biblia inaeleweka kwa watu wa kawaida kwa sababu imeandikwa katika lugha ya kawaida. Lakini kwa upande mwingine, ni jinsi gani Mungu asiye na kikomo (asiye na kikomo) anaweza kueleza ukweli usio na kikomo kwa mwanadamu (mwenye kikomo)?

Kwa kuwa mwanadamu ana kikomo, lugha yake pia ina kikomo au kikomo. Tunasema kwamba Mungu amejitokea Mwenyewe kwa mwanadamu. Yaani, Ameweka kweli ya kiroho kwa namna rahisi iwezekanavyo ili tuweze kuelewa baadhi yake. Huwezi kuelewa kila kitu kuhusu Mungu. Lakini, unaweza kuelewa mambo ambayo ni muhimu kwako kujua.

2.4 Kuelewa Ufunuo Unaoendelea - Ayubu 11:7-9; Waefeso 1:15-19; Zaburi 103:13-14

Mungu daima amekubali mipaka ya mwanadamu na hali yake ya dhambi katika kushughulika Kwake na mwanadamu. Hadithi ya Biblia inafungua na Adamu na Hawa katika uwepo wa Mungu katika bustani ya Edeni. Dhambi yao ilisababisha kufukuzwa kutoka kwa uwepo wa Mungu. Kutengana huko na Mungu kulikuwa, na ni, kwa kina sana na kwa mbali sana.

Mwanadamu alitiwa muhuri katika gereza la hisia zake tano. Hakuna kitu kilichoonekana kuwa halisi kwake isipokuwa angeweza kukiona, kukigusa, kuonja, kuhisi, au kusikia. Dhambi ilikuwa imemtenga na Mungu. Baada ya muda, upendo usio na kikomo na subira ya Mungu na Roho Wake ilifanya kazi polepole katika ufahamu wa wanadamu.

Waisraeli walipaswa kuchaguliwa kama somo hai. Ilibidi sheria itolewe. Mpango wa Mungu ulipaswa kutekelezwa kwa miaka mingi ya historia. Ilimbidi atafute wanaume maalum kama Ibrahimu na Musa ambao waliisikiliza sauti yake. Alituma manabii kuhubiri maneno yake. Hatimaye, "wakati utimilifu wa wakati ulipokuja" (*Wagalatia 4:4*) Mungu alituma Mwanawe, Bwana Yesu Kristo. Kwa kifo chake msalabani, Yesu alitengeneza daraja kwa mwanadamu kuja kwa Mungu kwa mara nyingine tena.

Kupitia haya yote, Mungu alikuwa akimpa mwanadamu habari zaidi na zaidi kumhusu Mwenyewe. Hii ilibidi iwe habari inayoendelea kwa sababu mbili:

- (1) Akili ya mwanadamu inaweza tu kupokea ukweli mwingi kwa wakati mmoja, na
- (2) Dhambi ilikuwa imemfanya mwanadamu asiweze kuwasiliana na Mungu kiadili.

Isaya alielewa hili aliposema kwamba mafundisho yalipaswa kutolewa, "mstari juu ya mstari, kanuni juu ya kanuni, huku kidogo, huku kidogo" (*Isaya 28:10*). Kwa sababu ya ufunuo unaoendelea Mungu Mkombozi anaonekana kwa uwazi zaidi katika Agano Jipya kuliko katika Agano la Kale.

2.5 Maandiko Yanafasiri Maandiko

"Maandiko ni ufafanuzi wake bora." Maana yake ni kwamba kifungu cha Maandiko kinapoonekana kuwa gumu, mtu anapaswa kujaribu kutafuta Maandiko mengine ambayo yanatoa mwanga juu yake. Nafasi ya kwanza ya kuangalia ni katika muktadha wake wa karibu.

Muktadha unamaanisha kwa urahisi "maneno yote yanayozunguka kifungu." Bila shaka, hapa ndipo ujuzi wa Biblia nzima unapoingia. Kwa hiyo kuchimba Neno kwa uzito ni muhimu. Kadiri mtu anavyozidi kuyafahamu Maandiko yote, ndivyo itakavyokuwa rahisi zaidi kupata mistari na vifungu vinavyotoa mwanga kwenye vifungu vingine.

Kusoma Maandiko ni kama jiwe dogo lililodondoshwa kwenye maji tulivu. Kuna miduara inayozidi kupanuka ambayo hutiririka kutoka kwayo: maneno moja lazima yafasiriwe kwa kuzingatia sentensi, sentensi kwa nuru ya aya, aya kwa nuru ya sehemu ya sura ambayo inahusika, na hivyo. juu. Katika sehemu pana zaidi, Biblia nzima hutuangazia sehemu zake.

Jumla ya Maandiko ni muktadha na mwongozo wa kuelewa sehemu yoyote maalum yake.

Hakuna fundisho linaloweza kutegemea aya moja ambayo hakuna uungaji mkono mwingine wowote unaoweza kupatikana. Taarifa za kutosha zinapaswa kutolewa ili kusaidia mafundisho au mafundisho.

2.6 Upatanifu wa Biblia nzima – 2 Petro 1:19-21; 2 Timotheo 3:16-17

Mtu anaweza kutumia muktadha kusaidia kuelewa Biblia. Njia yote kutoka kwa sentensi moja hadi mkusanyiko mzima wa vitabu, kuna mfumo mmoja wa ukweli unaowasilishwa. Kwa kweli, mtu lazima atumie mfumo mzima wa ukweli kutafsiri sehemu yoyote ya mtu binafsi yake. Hii ni moja ya ushahidi wa kusadikisha wa wahyi.

Maandishi ya watu wengi sana, katika vipindi virefu hivyo vya historia, yanapatana. Jambo kuu, bila shaka, ni kwamba Roho Mtakatifu alikuwa mwandishi wa kweli. Wanaume walikuwa vyombo tu.

Mandhari nyingi zinaweza kufuatiliwa katika Biblia nzima, lakini kuu ni Ukombozi kupitia Kristo. Agano la Kale lilielekeza kwake kwa ishara na katika unabii. Agano Jipya ni kumbukumbu ya maisha yake, kifo, ufufuo, na kupaa kwake. Yesu alisema Maandiko ya Agano la Kale yalifundisha juu yake. Baada ya kufufuka Kwake, aliwafundisha wanafunzi wawili katika njia ya kwenda Emau: “Akaanza na Musa na manabii wote, akawafasiria katika Maandiko yote mambo yaliyomhusu yeye” (*Luka 24:27*).

2.7 Umoja katika Maana - Kumbukumbu la Torati 12:32; Ufunuo 22:18

Umoja katika maana unatukumbusha kwamba Maandiko hayajipingani yenyewe. Ni lazima tuwe waangalifu tusiletee maana zetu wenyewe kwa Maandiko tunapojaribu kutafuta uthibitisho kwao.

Njia sahihi ni kuruhusu maneno yajisemee yenyewe.

Unapochukua Maandiko na kuyachunguza kikamilifu, maana yake ya kweli itadhihirika. Huenda au isiwe vile ulivyotarajia kupata. Mungu amewaongoza waandishi. Mungu hajipingi. Kwa hiyo, Biblia haitajipinga yenyewe. Ikiwa kuna vifungu vinavyoonekana kupingana, ni kwa sababu ya ukosefu wa ufahamu wa mwanafunzi au ukosefu wa habari. Katika hali kama hizi, daima hifadhi hukumu hadi mwanga zaidi uweze kumwaga juu ya tatizo.